

Зелене багатство України та дивовижні дерева світу

Привіт, друзі! В умовах карантину, коли ще й погода не сприяє подорожам, пропоную долучитися до віртуальних мандрів лісами України та світу.

Кожен із нас не раз бував у лісі, милувався його одвічною красою. Хіба можна бути байдужим до замріяного шепоту ялин, до тонкого мережива беріз, до величі зажурених дубів. Ліс – неоціненний дар природи, наш «зелений друг».

Лісами вкрита третина усієї суші планети. Це природні легені Землі, борці з природними катаклізмами та кондиціонери для мегаполісів. Ліси поглинають вуглекислий газ і виділяють життєвонеобхідний кисень. Одне дерево протягом року виробляє від 100 до 700 кілограмів кисню. Це на рік забезпечує життя невеликої сім'ї. І за одну годину гектар лісу поглинає стільки вуглекислого газу, скільки видихають за годину дві сотні людей. Ліси запобігають руйнівним повеням і посухам, протидіють зсувам ґрунтів та допомагають зберегти їхню родючість, охолоджують розпечені асфальтом і будинками міста та очищують повітря від шкідливих викидів. Протягом року дерево поглинає стільки ж вуглецю, скільки виробляє автомобіль за поїздку у тисячу кілометрів.

Погугліть, яка ще користь людині від лісу?

Перші дерева і, відповідно, перші ліси з'явилися на Землі в середньому - 398-385 млн років тому.

Давайте згадаємо, які види лісів знаємо?

Які дерева ростуть на території України?

За офіційними даними, майже 16% земель України вкриті лісами, площа яких складає понад 10 мільйонів гектарів. І саме у нашій країні розташований найбільший у світі штучний ліс. Його висадили на Херсонщині, щоб зупинити пустелю Олешківські піски - найбільшу в Європі.

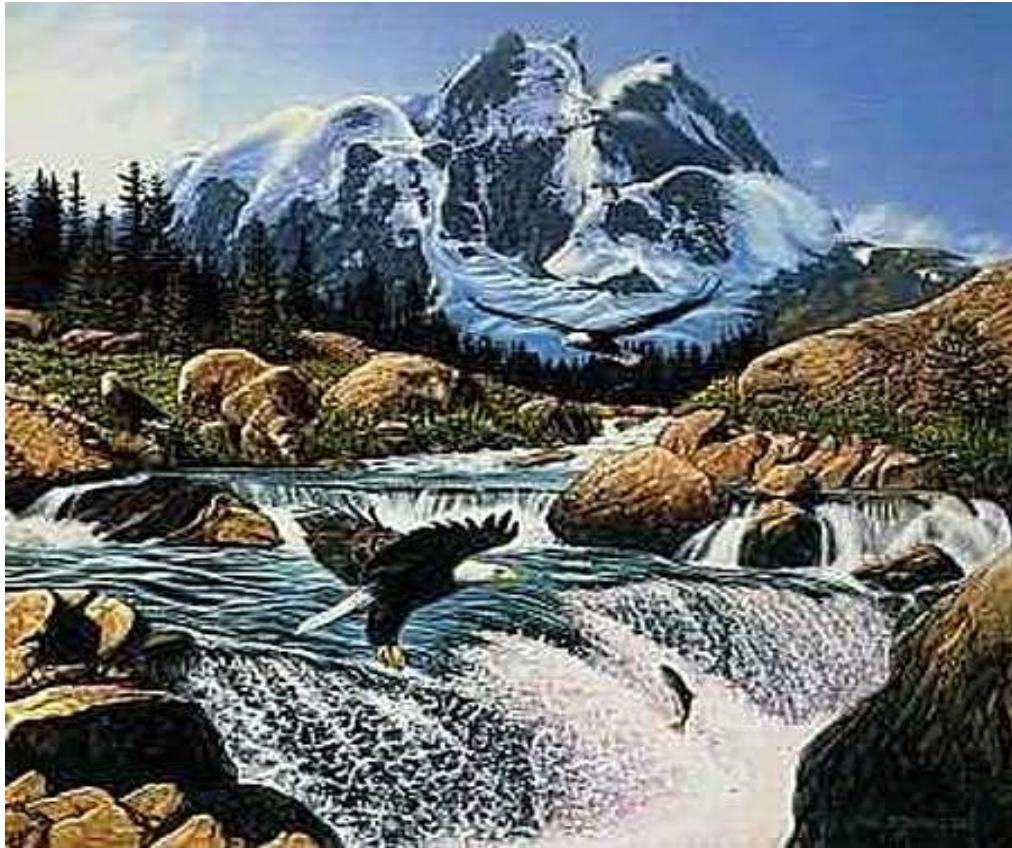
Для порівняння: найбагатша на ліси європейська країна – Фінляндія, деревами тут вкрито 70% території. А найбідніша на ліси – Велика Британія, адже має лише шість відсотків території, вкритих лісами.

В Україні, саме завдяки густим лісам, найбільш чистим регіоном є Карпати. Це єдині ліси внесені до списку об'єктів природної спадщини ЮНЕСКО у його первісній красі, в повному розумінні цього слова - зелені масиви гігантів в кілька ярусів, багатовікові році з буками-велетнями, котрі не обхопити одній людині, тощо

Уважно подивіться на картинку і спробуйте знайти представників карпатського лісу. Полічіть їх.

Я нарахувала 10, а ви?

Дійсно, природа дарує нам такі дива, які ми навіть не могли уявити. Здається, що подивитися все цікаве на нашій планеті ми не зможемо до кінця життя. І щоб нескінченно не блукати лісами світу, я виділила для вашої уваги 15 самих **цікавих** дерев планети. Дозвольте занурити Вас в цю приголомшливу подорож до світу незвичних дерев.

Отже, в **ТОП 15** неймовірних дерев планети під **номером один** входить **береза Шмідта**, що росте в Росії, Японії, Китаї і вважається *одним із самих твердих у світі дерев*.

Саме вона в півтора рази міцніше чавуну, а міцність на вигин наближається до міцності заліза. Завдяки цьому залізна береза в деяких випадках могла б замінювати і метал. На відміну від металу ця береза не піддається корозії і не гниє. Якщо з такої берези зробити корпус судна, то можна навіть його не фарбувати: він не зруйнується через корозію, адже цій деревині не

шкодять навіть кислоти. Кулі не пробивають березу Шмідта, а сокирою не можливо її зрубати. Живе залізна береза близько 400 років, вона найдовговічніша береза з усіх видів беріз на планеті.

До речі, за спостереженнями вчених, найпоширенішим в світі листяним деревом є береза.

Другим номером ТОП 15 є дерево, що виростало посеред пустелі – це **Дерево Життя**. Виростало посеред пустелі в Бахрейні, неподалік від міста Джебель-Духан. Унікальність його в тому, що воно виростало в умовах вкрай мізерних запасів води і живе уже понад 400 років. До цих пір залишається загадкою, яким дивом йому це вдалося.

А от дереву **Тенере** пощастило менше. Ця самотня акація зростала в пустелі Сахара на території Нігерії в Африці, вік якої сягав понад 300 років.

Це загадкове дерево було єдиним деревом в радіусі близько 400 км., що залишилося від величезного лісу, який поглинула нещадна пустеля. Нажаль, його більше не існує. У 1973 році, дерево Тенере зламав п'яний водій вантажівки і

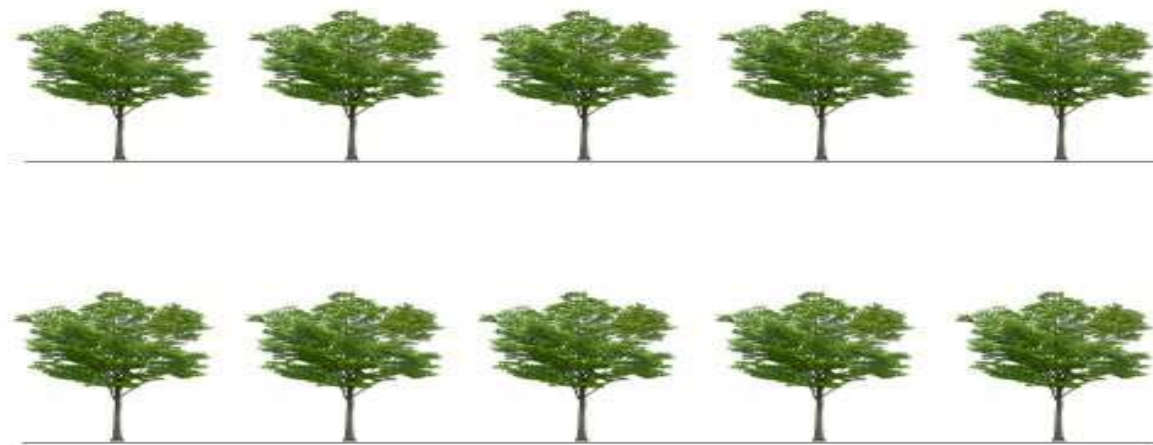
сьогодні на цьому місці встановили металевий пам'ятник на честь "Самого самотнього дерева в світі".

Цікаво, коли вчені викопали яму поряд з деревом, вони виявили, що його коріння спускаються на глибину до 36 м. нижче рівня ґрунтових вод.

Поміркуйте і пересадіть ці дерева в пустелі так, щоб після закінчення роботи, вони утворили між собою п'ять рядів по чотири дерева в кожному.

Наступним, третім номером ТОП 15 є символ Африки - баобаб

У баобабів дуже товстий стовбур, який може сягати в діаметрі 4,5 метрів. За незвичного процесу росту баобаби *не мають рокових кілець*, як інші дерева, тому вирахувати роки баобаба дуже важко. Баобаби живуть тисячоліттями. Їх плоди, квіти та листки їсть вся африканська фауна. Люди використовують баобаб в їжу, з

нього будують житло, з волокон плетуть сітки, для риболовлі, з кори дерева роблять ліки, клей, мило, посуд та ін.

Про зовнішній вигляд дерева є цікава легенда. Колись, між Богом та баобабом відбулася сварка, в результаті якої розгніваний Бог вирвав дерево із землі і встромив його назад догори коренями. Так за баобабом закріпилася слава дерева, яке росте коренями вгору.

Дуже цікавий інший вид баобаба, звичний для мадагаскарських пейзажів – **баобаб-чайник**. Він не є окремим видом. *Будь-який* з шести видів баобаба, що ростуть на Мадагаскарі, *може прийняти форму чайника, або пляшки*. З чим це пов'язано – невідомо, але швидше за все, таким чином дерева піклуються про вологу, якої не так вже багато в цих широтах.

Під номером чотири знаходиться дерево у звичайному бразильському місті Порту-Алегрі. Там є вулиця Гонсалу де Карвалью (Rua Gonçalo de Carvalho). Вона не схожа на жодну іншу вулицю в світі. Там нема історичних пам'яток або ультрасучасних хмарочосів — зате є 500 метрів справжнього лісу. *Більше ста фантастично високих дерев (тіпуан)*, що вишикувалися уздовж дороги, немов колони, які *формують «зелений тунель»* через три міських квартали більше 70 років.

Для кількох поколінь бразильців алея з тіпуан — не просто гарні декорації, а частина їхньої історії, яку вони ладні захищати. У 2005 році на території вулиці Гонсалу де Карвалью хотіли побудувати величезну автостоянку і мер міста дав дозвіл на вирубку кількох дерев. Однак, втілити цей план не вдалося, оскільки мешканці вулиці об'єдналися і створили громадську організацію, яка змусила місцеву владу припинити будь-які будівельні роботи.

П'ятим у списку незвичайних дерев світу є **веселковий евкаліпт**. *Кора цього дивного дерева буквально притягує погляд, вона кольорова. Здається, ніби тут “попрацював” якийсь художник. Дивіться самі.*

Примітно, що самі по собі евкаліпти, навіть якщо б не мали такої чудернацької кори, є дивовижними деревами. Унікальність їх полягає в тому, що найвищі зі знайдених дерев Австралії були саме евкаліптами. Наприклад, в одному звіті 1872 року згадується про евкаліпт що впав. Його висота складала більше 150 метрів!

Іноді зустрічаються настільки незвичайні дерева, що їм дають власні імена. Трапляється це з низки причин – через величезний вік, незвичайний зовнішній вигляд або колосальні розміри. Одне з таких незвичайних дерев – міжгірська остиста **сосна Мафусаїл**, яка є **шостим номером нашого ТОП 15**, виявлена в 1953 році на території Національного лісу Інію на сході штату Каліфорнія.

Унікальність цієї сосни полягає в тому, що вона є *одним з найдавніших і дотепер живих дерев в світі*. Якщо вірити експертам, цього року Мафусаїлу виповниться 4843 роки. З метою запобігання актів вандалізму та захисту сосни, її точне місцезнаходження не розголошується.

Цікаво, а чи знайдете ви, куди заховався ведмідь грізлі в цьому національному парку?

Інше стародавнє дерево, що *має власне ім'я*, знаходиться в північноамериканському штаті – Південна Кароліна. Мова йде про 1500-літній **Дуб Ангела**, який є **сьомим номером ТОП 15**.

Знаменитий дуб росте в лісовій глушині острова Джона. Його висота становить 20 метрів, діаметр – 2,7 метра, а найбільш розлога гілка досягає 27 метрів в довжину. Таке незвичайне найменування цей дуб отримав від прізвища останніх власників цих земель – сімейства Енджел.

Наступним, у переліку **ТОП 15**, є **драконове дерево**, або **драконник**.

Це дивовижне дерево, що, як і баобаб, не має річних кілець. Нагадує парасольку, вивернуту вітром. Має листя схоже на меч. Квітки зібрані у суцвіття, що з'являються на верхівках дерева. Вперше зацвітає драконове дерево у віці 20 років. Рослина росте дуже повільно і живе кілька сотень років.

Його ще іноді *називають деревом драконової крові через червоний сік*, що миттєво виступає на місці надрізу кори.

Також уваги заслуговує і *найтовстіше в світі дерево*, яке у **ТОП 15** посідає **дев'яте місце**. Це – **Дерево Тулі**, що росте поряд з однією з церков мексиканського міста Санта-Марія-дель-Тулі.

Дерево відноситься до сімейства таксодіум, що зустрічаються тільки в Мексиці. Діаметр його стовбура становить 11,62 метра, окружність – 36,2 метра, у висоту Дерево Тулі досягає 35,4 метра, хоча раніше воно було трохи вище. За різними версіями йому від півтора до шести тисяч років.

А **десяту позицію, в ТОП 15** незвичайних дерев, є *найдавніше на планеті оливкове дерево*, яке росте на острові Крит. Це – дерево **Елайя Буйбон**. Незважаючи на те, що йому вже близько 4 тисяч років, воно, як це не дивно, до цих пір продовжує плодоносити.

Починає другий десяток в **ТОПі 15** чудернацьких дерев світу - дерево **баньян**, назване так на честь «баньянів» або індуських торговців, які продавали свої товари, сидячи під таким деревом. Форму цього гігантського дерева не сплутаєш ні з чим: величний купол з повітряними коренями, які спускаються з гілок на землю.

Одним з найбільш знаменитих видів баньяна, названого як «фікус священний», є **дерево Махабодхі** в Анурадхапура, на Шрі-Ланці.

Кажуть, що дерево вирощено з частини стовбура справжнього дерева, під яким Будда досяг просвітління в 6 ст. до н.е. Будучи посадженим в 288 р. до н.е., воно є *самим давнім деревом у світі, посадженим людиною з поміченою точною датою посадки.*

В індійських джунглях є також багато звірів. Уважно подивіться на картину С. Гарднера, спробуйте їх знайти.

Я знайшла 8 звірів. А скільки ви?

Під дванадцятим номером у ТОП 15 є гігантські секвої, які ростуть в Сієрра-Невада (Каліфорнія). Вони по праву *вважаються найвеличнішими деревами в світі*. Найбільшим деревом серед них є "Генерал Шерман", в Національному парку Секвойя. Його висота сягає 83 м, обсяг близько 1500 куб. м, а вага більше 6000 тонн.

• Підраховали, що дереву приблизно 2300 -2700 років, і кожен рік дерево набирає стільки деревини, скільки міститься у звичайному 18-ти метровому дереві.

Продовжуючи мандрівку Каліфорнією і тему велетенських дерев, не можна не згадати про ще одного гіганта – сосну Грізлі, в якій найбільші у світі плоди. Саме вона посідає поважне тринадцяте ТОП місце нашого переліку.

Це величезне дерево росте у Національному парку Йосеміті (Каліфорнія). Йому приблизно 1900 – 2400 років. Об'єм: 963 куб., висота: 64 м., діаметр стовбура коло підніжжя 9 м., діаметр першої (нижньої) гілки: 2 м.

Зверніть увагу! Ось такі *величезні шишки з сосни Грізлі* лежать на землі. Для порівняння: жіноча ніжка, зображена на фото, у туфлі 38 розміру. Можете уявити шишки довжиною в середньому 25-50 см, деякі з них можуть сягати до 66 см.

Окремої уваги заслуговують **бавовняні дерева, або Сейба** – **чотирнадцяте місце ТОП 15** незвичайних дерев світу

Унікальність дерева Сейба у тому, що воно росте на руїнах стародавнього камбоджійського храмового комплексу Ангкор-Ват.

Його *коріння давно вже утворило єдине ціле з древніми кам'яними стінами* величного храму.

Сейби цікаві й самі по собі, не тільки в контексті живописного “симбіозу” з руїнами храму.

весь їх стовбур і гілки покриті щільним шаром колючок, що дозволяють їм утримувати необхідну для життя вологу.

І останнім, у нашому списку **ТОП 15**, є незвичайні **кипариси озера Каддо**.

Озеро розташоване на кордоні штатів Техас і Луїзіана в США. Площа озера 106 квадратних метрів. Всю територію охороняють і не дарма. Адже тут знаходяться унікальні кипариси, що ростуть просто з озера. Цей кипарисоподібний ліс вважається одним з найбільших на планеті.

Отже, в ТОП 15 найдивовижніших дерев, які важко собі уявити входять дерева з надзвичайними якостями, що вирости і живуть в незвичних місцях, найстарші за віком найбільші, найвищі, найтовстіші, словом, всі «най..»

Спробуйте і ви назвати особливості дерев, які ввійшли в наш ТОП.

Думаю, під час мандрівки ви були уважними, тому наступні питання для вас будуть легкими. Якщо забули, завжди можете повернутись і впевнитись у правильності відповіді. Не кваптесь. Успіху!

1. Чому дерево називають Драконовим?

- а) тому що росте у вигляді дракона;
- б) тому що має тверду деревину;
- в) тому що має червоний сік.

2. Як називається дерево, під яким за легендою Будда досяг просвітління?

- а) дерево Сейба;
- б) дерево Махабодхі;
- в) дерево Тулі.

3. Яке дерево має величезні плоди?

- а) сосна Грізлі
- б) дерево Елайя Буйбон;
- в) баобаб.

4. Яке ім'я має найстарше дерево на планеті?

- а) Генерал Шерман;
- б) Мафусаїл;
- в) Тенере.

5. Якому дереву люди поставили пам'ятник?

- а) Дубу Ангела;
- б) Дереву Життя;
- в) дереву Тенере.

6. Гілля якого дерева формують на вулиці «зелений тунель»?

- а) сейби;
- б) тіпуана;
- в) евкаліпта.

7. Яке дерево є міцніше заліза?

- а) береза Шмідта;
- б) сосна Грізлі;
- в) дерево Тулі.

От і закінчилась подорож. Сподіваюсь, вам сподобалось і ви без зусиль відповіли на тестові питання (1) в; 2) б; 3) а; 4) б; 5) в; 6) б; 7) а).

Бажаю гарного відпочинку і цікавих мандрівок!

Підготувала вихователь Горман І.О.